

ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

A1. Ο Μαρωνίτης στην επιφυλλίδα του συγκρίνει τις έννοιες «παιδεία» και «εκπαίδευση», υποστηρίζοντας ότι διαφέρουν θεωρητικά και πρακτικά. Αρχικά, ανατρέχοντας στην αρχαιότητα εντοπίζει τη σημασιολογική ευρύτητα του όρου «παιδεία», που από «τροφή και ανατροφή» εξελίχθηκε σε αρετή ή συνδέθηκε με την παιδική ηλικία και μεταγενέστερα με την «εκπαίδευση», νοούμενη ως εμπρόθετη διδασκαλία. Ωστόσο, για να αποφευχθεί η σύγχυση, υπογραμμίζει την ανάγκη διερεύνησης της συσχέτισης αλλά και της διάκρισης των δύο όρων. Συγκεκριμένα, σημειώνει ότι μέσω της δυναμικής τους σχέσης και οι δύο αποβλέπουν στην εκμάθηση της θεσμοθετημένης γνώσης. Περαιτέρω, διαφοροποιούνται ως προς το χαρακτήρα και τον προορισμό τους, αφού η παιδεία ως μέθοδος είναι ελεύθερη και προαιρετική, ενώ η εκπαίδευση ως πράξη προκαθορισμένη και υποχρεωτική.

- B1. α)** Λάθος
β) Λάθος
γ) Σωστό
δ) Λάθος
ε) Σωστό

B2. α) Η παράγραφος αναπτύσσεται με σύγκριση-αντίθεση, όπως καταδεικνύει και η λέξη «διαφορές» που εντοπίζεται στη θεματική περίοδο («Από εκεί και... να καταργούνται.»), αλλά και η λέξη «αντίθετα» που εντοπίζεται παρακάτω. Συγκεκριμένα, συγκρίνονται και έρχονται σε αντίθεση σημείο προς σημείο οι έννοιες «παιδεία» και «εκπαίδευση» ως προς τα διαφορετικά χαρακτηριστικά τους και το σκοπό που επιτελεί η καθεμιά. Έτσι η παιδεία θεωρείται «μέθοδος», «ελεύθερη λειτουργία» και «προαιρετική», ενώ η εκπαίδευση είναι «πράξη», «εντεταλμένη» και «υποχρεωτική».

β) Ωστόσο: αντίθεση
επομένως: συμπέρασμα
προκειμένου: σκοπός
Που πάει να πει ότι: επεξήγηση
κυρίως: έμφαση

B3. α)

- Οι αρχές της εντοπίζονται στον Αισχύλο και στον Σοφοκλή.
- Η ίδια λέξη [...] σκοπίμως (συ)σχετίζεται/συνδέεται κάποτε τόσο με την παιδία όσο και με την παιδιά.
- [...] το οποίο, όσο βλέπω στα λεξικά, παρουσιάζεται πρώτη φορά στον πλατωνικό *Κρίτων*.
- [...] δημιουργεί σύγχυση εις βάρος και των δύο παραγόντων/παραμέτρων της κρίσιμης αυτής συζυγίας.
- Από εκεί και πέρα αρχίζουν ολοφάνερες/πρόδηλες και λανθάνουσες διαφορές [...].

β)

- **αναβαθμίζεται:** υποβαθμίζεται
- **μεταγενέστερη:** προγενέστερη
- **επιτρέπουν:** απαγορεύουν
- **ιδιωτική:** δημόσια
- **διαφορές:** ομοιότητες

B4. α) Δύο ρήματα παθητικής φωνής στην 1^η παράγραφο: εναλλάσσονται, ανιχνεύονται. (Επίσης στην παθητική φωνή βρίσκονται τα ρήματα: αναβαθμίζεται, αναδεικνύεται, συνάπτεται).

β) Ο συγγραφέας επιλέγει να χρησιμοποιήσει την παθητική φωνή στη συγκεκριμένη παράγραφο, στην προσπάθειά του να εμβαθύνει στην ετυμολογική ανάλυση του όρου «παιδεία» και στην εξέλιξή του σύμφωνα με την αρχαιοελληνική διάνοηση. Με αυτό τον τρόπο και προβάλλοντας την ενέργεια, το ύφος καθίσταται τυπικό και επιστημονικό και ο λόγος αποκτά εγκυρότητα, αντικειμενικότητα και αξιοπιστία.

Γ1.

ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΟΥ ΜΟΡΦΩΝΕΙ – ΟΧΙ ΠΟΥ ΕΞΟΝΤΩΝΕΙ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ:

Με αφορμή το διάλογο που διενεργείται τον τελευταίο καιρό στη σχολική κοινότητα σχετικά με το μορφωτικό ρόλο του σχολείου, το παρόν τεύχος της μαθητικής εφημερίδας δε θα μπορούσε να μην είναι αφιερωμένο – για ακόμη μία φορά – σε θέματα εκπαιδευτικά, δηλαδή σε θέματα που αφορούν και προβληματίζουν την πλειονότητα των μαθητών, των καθηγητών και των γονέων. Κι άλλοτε έχει διατυπωθεί η άποψη, με την ευκαιρία που δίνει ισότιμα σε όλους αυτό εδώ το βήμα, ότι δε νοείται εκπαίδευση τον 21^ο αιώνα που να είναι μονοδιάστατα και αυτιστικά περιορισμένη στην παροχή μόνο γνώσεων και την καλλιέργεια επαγγελματικών δεξιοτήτων. Αντιθέτως, σε πείσμα της τεχνοκρατικής εποχής που μηχανορραφεί τη διαμόρφωση ενός απανθρωποποιημένου και μηχανοποιημένου όντος, επιβεβλημένο προβάλλει το αίτημα το σχολείο να ανταποκριθεί όπως άλλοτε και στον παιδευτικό του ρόλο.

Α' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ:

Η εκπαίδευση είναι θεμελιώδης κοινωνικός θεσμός με κύριο μέλημα την παροχή συγκεκριμένων γνώσεων που αποβλέπουν σε ευρύτερη ψυχοπνευματική καλλιέργεια και αγωγή. Γι' αυτό οφείλει να διακονεί συγκεκριμένους μορφωτικούς σκοπούς:

- Τη διαμόρφωση ολοκληρωμένης προσωπικότητας, τη διάπλαση του ατόμου, την πνευματική του καλλιέργεια, την καλλιέργεια των ιδιαίτερων ικανοτήτων του, την απελευθέρωση της δημιουργικότητάς του, την ανάπτυξη της αυτενέργειας και της πρωτοβουλίας του.
- Την παροχή πληθώρας γνώσεων και ερεθισμάτων στο μαθητή, ικανών για να αποκτήσει συνείδηση του εγώ του και αυτογνωσία και να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της ζωής.

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2018
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΓΕΛ)

- Την ανίχνευση των κλίσεων και τη διεύρυνση των ενδιαφερόντων με στόχο τη γόνιμη αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου και το σωστό επαγγελματικό του προσανατολισμό.
- Την ανάπτυξη της κριτικής και αυτοδύναμης σκέψης, για να μπορέσει ο μαθητής να αποκτήσει αντιστάσεις απέναντι στην παραπληροφόρηση, τη μαζοποίηση, τη διαφήμιση και τον καταναλωτισμό.
- Την κοινωνικοποίησή του και τη μετάδοση των κυρίαρχων αρχών και αξιών της κοινωνίας, όπως είναι η προστασία του περιβάλλοντος, η υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ελευθερία, η δικαιοσύνη, η ειρήνη, η συμφιλίωση με τον συνάνθρωπο, η αλληλεγγύη, ο σεβασμός, η εργατικότητα, η δημοκρατία, με στόχο να ρυθμίσει τη συμπεριφορά του σύμφωνα με αυτές.
- Τη δημιουργία ελεύθερης, δημοκρατικής και υπεύθυνης προσωπικότητας που πιστεύει στο διάλογο, σέβεται τα δικαιώματα του συνανθρώπου του και αγωνίζεται για τη διασφάλισή τους, ελέγχει κριτικά και αμφισβητεί τα κακώς κείμενα, αρνείται την ετεροκατεύθυνση, συμμετέχει στα κοινά, αναπτύσσει πολιτική σκέψη και δράση.
- Την καλλιέργεια ευρωπαϊκής συνείδησης, για να μη μένει απλός παρατηρητής των εξελίξεων που συντελούνται στην Ευρώπη και διεθνώς, αλλά να αναλάβει πρωτοβουλίες και να συμμετάσχει στη λήψη αποφάσεων. Παράλληλα, να ενστερνιστεί αξίες αναλλοίωτες, όπως η δημοκρατία, η ισότητα, η δικαιοσύνη, η συνεργασία, η ανοχή στη διαφορετικότητα, τις αξίες δηλαδή εκείνες που αποτελούν τα θεμέλια της Ε.Ε.
- Την απόκτηση πολιτιστικής και ιστορικής συνείδησης και την ανάπτυξη του γνήσιου πατριωτισμού, με στόχο την αποποίηση του εθνικισμού που βρίσκεται σε έξαρση και την ανεύρεση άλλων υγιών τρόπων διασφάλισης της εθνικής φυσιογνωμίας που αλλοιώνεται με την εισβολή ξένων πολιτιστικών στοιχείων.
- Την αισθητική αγωγή, την καλλιέργεια αισθητικών κριτηρίων που θα βοηθήσει το μαθητή να οικειοποιηθεί τις αξίες του ωραίου, του μέτρου, της αρμονίας, για να αντιστέκεται στην υποκοουλτούρα και να στρέφεται στο ποιοτικό.
- Την εξοικείωση με τις διαδικασίες της διά βίου παιδείας και της αυτομόρφωσης σε μια εποχή που τα πάντα εξελίσσονται ραγδαία και οι γνώσεις πολλαπλασιάζονται.
- Την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση για σύγχρονα προβλήματα, όπως η οικολογική κρίση, ο ρατσισμός, ο εκφυλισμός του αθλητισμού.
- Την εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες, τις οποίες θα πρέπει να αξιοποιεί προσοδοφόρα στην εργασία του και στην καθημερινότητά του και την παροχή όλων των απαραίτητων πληροφοριών για μια ασφαλή πλοήγηση στο διαδίκτυο.

ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ:

Ασφαλώς απαιτείται συμβολή της Πολιτείας, προκειμένου να ενισχυθεί ο παιδευτικός ρόλος του σχολείου. Ωστόσο, και οι ίδιοι οι καθηγητές, αλλά και οι μαθητές μπορούν να ευοδώσουν με συγκεκριμένους τρόπους αυτό το στόχο.

Β' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ:

Από την πλευρά του εκπαιδευτικού:

- Να συνδυάζει το σύστημα βαθμολογικής αξιολόγησης με την περιγραφική αξιολόγηση, ώστε παράλληλα με το βαθμό να αποτυπώνονται συγκεκριμένες

αδυναμίες, αλλά και προτερήματα του μαθητή. Επίσης, να ενσωματώσει στην αξιολόγησή του και άλλες παραμέτρους που θα σχετίζονται με την προσωπικότητα του νέου, όπως είναι η δημιουργικότητά του, η ωριμότητα και η φιλοπονία του, η κριτική του ικανότητα. Βέβαια, κι ο ίδιος πρέπει να υποβάλλεται σε συνεχή αυτοαξιολόγηση και συνεχή βελτίωση.

- Να δίνει βαρύτητα στην παροχή προβληματισμών και στην όξυνση των πνευματικών δυνάμεων των μαθητών, να αναθέτει ποικιλία εργασιών που κεντρίζουν την προσοχή τους, να ενισχύει την ανάπτυξη της πρωτοβουλίας τους, να λαμβάνει υπόψη τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά τους.
- Να μην εμμένει στην αποστήθιση, να μην ενδιαφέρεται μόνο να εξαντλήσει την ύλη και να μην τυποποιεί τη διδασκαλία του.
- Να προωθεί το διάλογο μέσα στην τάξη, να μην είναι αυταρχικός ούτε να προβάλλει τον εαυτό του ως αυθεντία.
- Να καθοδηγεί, να εμπυχώνει, να πιστεύει στις δημιουργικές δυνάμεις των μαθητών, να αποτελεί πρότυπό τους.
- Να είναι δίκαιος, να ανταμείβει και να τιμωρεί, να έχει υπομονή και θέληση, να είναι ειλικρινής, να χρησιμοποιεί το χιούμορ.
- Να μην κάνει διακρίσεις μεταξύ των παιδιών και να αντιμετωπίζει κάθε παιδί ως ξεχωριστή προσωπικότητα

Από την πλευρά των μαθητών:

- Να είναι συνεπείς στις υποχρεώσεις τους, να σέβονται τους κανόνες και το πλαίσιο λειτουργίας του σχολείου.
- Να αναπτύσσουν ενεργό εθελοντική δράση για την άμβλυση των κοινωνικών προβλημάτων, να συγκεντρώνουν είδη πρώτης ανάγκης για όσους τα έχουν ανάγκη, να κάνουν ανακύκλωση, να συμμετέχουν σε δεντροφυτεύσεις, να δραστηριοποιούνται γενικότερα σε ό,τι αφορά το περιβάλλον.
- Να μην εκφοβίζονται ή να περιθωριοποιούνται τους συμμαθητές τους, να σέβονται το διαφορετικό.
- Να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, ώστε να διοργανώνονται εκδηλώσεις καλλιτεχνικές, οι οποίες θα αναδεικνύουν τον πολιτισμικό χαρακτήρα του σχολείου.
- Να δείχνουν τον απαραίτητο σεβασμό και ευλάβεια, όταν επισκέπτονται αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικά μνημεία.
- Να επιδιώκουν να είναι οι αποδέκτες μιας διδασκαλίας μαθητοκεντρικής – ομαδικής, ενός περιεχομένου σπουδών προσαρμοσμένου στα νέα πρότυπα και πολλαπλών εκπαιδευτικών μεθόδων σύγχρονων και αποτελεσματικών.
- Να διεκδικούν τα δικαιώματά τους, να συμμετέχουν στο δημοκρατικό διάλογο εντός και εκτός σχολικής τάξης, να συμβάλλουν στην αναβάθμιση του θεσμού των μαθητικών κοινοτήτων, ώστε να διαμορφώσουν πολιτική ευθύνη.
- Να μην απαξιώνουν τα ανθρωπιστικά μαθήματα και να αποτάσσονται τη χρησιμοθηρία στη γνώση.
- Να απαρνηθούν την άποψη ότι οι σπουδές αποτελούν το μέσο για την απόκτηση κοινωνικού κύρους και να καταρρίψουν με τις επιλογές τους τον επαγγελματικό ρατσισμό που ταλανίζει την ελληνική κοινωνία εδώ και δεκαετίες.

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2018
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΓΕΛ)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ:

Καταληκτικά, το σημερινό σχολείο οφείλει να μην παρέχει μόνο σκόρπιες και στείρες γνώσεις που συσσωρεύονται στο νου του παιδιού χωρίς το ίδιο να είναι σε θέση να τις κατανοήσει και να τις αξιοποιήσει. Με τον τρόπο αυτό ο μαθητής δε μαθαίνει να εκτιμά το πολύτιμο αγαθό της γνώσης, που είναι δύναμη και ελευθερία και αδυνατεί να ενστερνιστεί αξίες, που τον εξυψώνουν ως άνθρωπο. Ωστόσο, παρά τον έως τώρα τεχνοκρατικό προσανατολισμό του σχολείου είναι ελπιδοφόρο το γεγονός ότι υπάρχουν ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και κάποιοι που, αντί να διδάσκουν, «απλώνουν» τη γνώση και προσκαλούν τους μαθητές να την αποκτήσουν. Είναι εκείνοι οι δάσκαλοι που ο μαθητής έχει πάντα στην καρδιά του και μνημονεύει όσα χρόνια κι αν περάσουν. Όμως, εξαρτάται και από τον ίδιο το μαθητή αν θα λάβει από τους δασκάλους του «παιδεία» ή αποκλειστικά και μόνο «εκπαίδευση».

Πένη Αποστολοπούλου
Φιλολόγος